

Módszertani megjegyzések, fogalmak, definíciók

Adatforrás: a társadalombiztosítási kifizetőhelyek rendszeres adatszolgáltatása, Regionális Egészségbiztosítási Pénztárak (továbbiakban REP-ek) adatai, a Központi Statisztikai Hivatal valamint az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság adatszolgáltatása.

A biztosítottak, egészségügyi szolgáltatásra jogosultak tételes felsorolását a **társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. tv. (a továbbiakban Tbj.)** tartalmazza.

Biztosítottak

Biztosított: az, aki a társadalombiztosítási ellátások (egészségbiztosítási-, nyugdíjbiztosítási ellátások) teljes körére – a törvényben meghatározott egyéb feltételek fennállása esetén – jogosultságot szerezhet.

A biztosítottak egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevételére való jogosultságát a társadalombiztosításban való részvételi kötelezettségük, illetve – törvényben meghatározott ellátások kivételével – társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségük, valamint a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi XLIII. törvényben meghatározott díjfizetési kötelezettségük teljesítése alapozza meg. A foglalkoztatót a társadalombiztosítás keretében nyújtott ellátások pénzügyi fedezetéhez törvényben meghatározott járulék- és hozzájárulás-fizetési kötelezettségek terhelik.

Foglalkoztatott: aki nem minősül egyéni, illetve társas vállalkozónak, és foglalkoztatója biztosítással járó jogviszony keretében foglalkoztatja.

Egyéni vállalkozó: a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező természetes személy. Magán-állatorvosi tevékenység gyakorlására jogosító igazolvánnyal rendelkező magánszemély, a gyógyszerész magán-tevékenység, falugondnoki tevékenység, tanyagondnoki tevékenység vagy szociális szolgáltató tevékenység folytatásához szükséges engedéllyel rendelkező magánszemély. Az ügyvédekről szóló törvény hatálya alá tartozó ügyvéd, az európai közösségi jogász, az egyéni szabadalmi ügyvivő, a nem közjegyzői iroda tagjaként tevékenykedő közjegyző, a nem végrehajtói iroda tagjaként tevékenykedő önálló bírósági végrehajtó.

Társas vállalkozó: a betéti társaság bel- és kültagja, a közkereseti társaság tagja, a korlátolt felelősségű társaság, a közhasznú társaság, a közös vállalat, az egyesülés, valamint az európai gazdasági egyesülés tagja, ha a társaság (ideértve e társaságok előtársaságként történő működésének időtartamát is) tevékenységében ténylegesen és személyesen közreműködik, és ez nem munkaviszony vagy megbízási jogviszony keretében történik (tagsági jogviszony). A szabadalmi ügyvivői társaság, a szabadalmi ügyvivői iroda tagja, ha a társaság tevékenységében személyesen közreműködik. Az ügyvédi iroda, a közjegyzői iroda, a végrehajtói iroda, a gépjárművezető-képző munkaközösség, az oktatói munkaközösség tagja.

A biztosítottak tételes felsorolását a Tbj. 5. § (1-2) bekezdései tartalmazzák.

Egészségügyi szolgáltatásra jogosultak: a biztosítottakon és a Tbj. 13. §-a szerint egészségügyi szolgáltatásokra jogosult személyeken túl a Tbj. 16. §-ban felsorolt személyek.

OEP-pel külön megállapodást kötők: a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok a hivatásos állományú munkavállalók, valamint a fegyveres erők szerződéses állományú tagjai részére az egészségbiztosítási pénzbeli ellátások helyett kifizetett illetményeik elszámolására megállapodást kötnek az OEP-pel, illetőleg a MEP-ekkel.

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők

Adatforrás: Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság

Saját jogú nyugdíjak: az öregségi nyugdíj, a rokkantsági (rokkantsági és baleseti rokkantsági) nyugdíjak.

Öregségi nyugdíj: a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvényben meghatározott életkor elérése és meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén járó nyugellátás (öregségi nyugdíj, a karkedvezményes idő beszámításával megállapított öregségi nyugdíj, a szolgálati nyugdíj, az egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjai, az előrehozott öregségi nyugdíj, a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj).

A II. fejezet 2.2. táblájában ide soroltuk az öregségi jellegű korengedményes és bányász nyugdíjakat is.

Rokkantsági nyugdíj: az öregségi korhatárt a megállapítás időpontjában el nem érő, munkavégző képességét részben, vagy teljes egészében elvesztő, a törvény által előírt szolgálati idővel rendelkező, rendszeres, teljes értékű munkavégzésre alkalmatlan személy részére biztosított ellátás. A munkavégző képesség elvesztésének mértékét az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet orvosi bizottságai illetékesek megállapítani. (A magyar jogszabályok szerint a rokkantsági nyugdíj az öregségi korhatár betöltésével nem vált át öregségi nyugdíjra.)

Baleseti rokkantsági nyugdíj: üzemi baleset, foglalkozási betegség következtében történő megrokkánás esetén szolgálati időtől függetlenül járó baleseti nyugellátás.

Korhatár alatti rokkantsági nyugdíj: korhatár alatti rokkant nyugdíjas az a személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem érte el, és rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjban részesül.

Hozzá tartozói nyugellátás: a túlélő hozzátartozó számára járó rendszeres pénzbeli ellátás, amelyet az elhunyt nyugdíjas (vagy mezőgazdasági szövetkezeti járadékos) vagy nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot (vagy mezőgazdasági szövetkezeti járadékra való jogosultságot) szerzett személy jogán állapítanak meg.

Az ellátás típusai: özvegyi nyugdíj, ideiglenes özvegyi nyugdíj, szülői nyugdíj, árvaellátás.

Járadékosok: meghatározott feltételek (szolgálati idő, munkaképesség-csökkenés, baleset, foglalkozási megbetegedés stb.) teljesülése esetén járó nyugdíjszerű, rendszeres pénzellátásban részesülők.

Baleseti járadék: ezen ellátásra az jogosult, akinek a munkaképessége üzemi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében 15%-ot meghaladó mértékben csökkent, de baleseti rokkantsági nyugdíj nem illeti meg.

Rokkantsági járadék: azoknak a munkavégző képességüket 25 éves koruk előtt teljes egészében elvesztő személyeknek jár, akik nyugellátásban, baleseti nyugellátásban nem részesülnek. Legkorábban a 18. életév betöltésétől adható, és a központi költségvetést terheli. A jogosultság feltételeit a rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet szabályozza.

Rehabilitációs járadék: 2008. évben került bevezetésre. Az 1997. évi LXXXI. tv. 6. § (1) bekezdése szerint a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó saját jogú nyugellátás.

Egészségkárosodott személyek szociális járadéka: átmeneti járadék, rendszeres szociális járadék, bányász dolgozók egészségbiztosítási járadéka. Az igénybevétel feltételeit az egészségkárosodott személyek szociális járadékairól szóló 387/2007.(XII.23.) Korm. rendelet szabályozza.